

Rapport fra årringsdatering

Objekt: Gammel stuelån på Hestrisan g.nr 9 b.nr 77 i Inderøy kommune

Tidpunkt : 8. april 2016
Prøvetaking : Johannes Heir og Ellen Giskås
Datering : Johannes Heir
Kontaktperson: Svein Magne Aune
Oppdragsgiver: Nord-Trøndelag fylkeskommune ved Hilde Yri

Om prøvene.

Det ble tatt seks boreprøver fra tømmervegg og takkonstruksjon. Alle prøvene gikk å datere enten som selvstendig prøve eller som gjennomsnitt av flere prøver. Prøvene er av gran. Der alle prøvene ble tatt, var det vakant, og det antas at ytre årring mot bark er med i prøvene.

Konklusjon

Tømret er hugget innenfor perioden 1847-1854. Huset ble trolig opprinnelig oppsatt like etter at siste stокk er hugget i 1854-1855.

Tabellene viser detaljer fra dateringen.

Pr. nr	Prøve type	Treet er trolig hugget	Antall år-ringer registrert	Siste år med i registrering	Sammenlignet med kronologi Beitstad-gran			Merknad
					Korr. koeff	T-verdi	Chi-kvadrat	
1	Bor	Vinteren 1848/1849	54	1848	55 år-ringer 0,66	6,5	5,0	1.etasje under vindu
2	Bor	Vinteren 1848/1849	35	1847				1.etasje under vindu
3	Bor	Vinteren 1847/1848	38	1847				1.etasje under vindu ved prøve 1.
5	Bor	1850	27	1849				Takås
4	Bor	Vinteren 1853/1854	92	1853	0,62	7,4	34,6	Kvist hanebjelke
6	Bor	1851-1853	114	1851	0,66	6,5	5,0	Tettvokst usikkerhet om år-ringer ytterst. Taksperre

Det settes krav om at sannsynligheten for feil skal være under 1. promille. I dette tilfelle ble ca. 600 aktuelle byggeår fra år 2000 til 1400 testet. Sannsynligheten for at den tilfeldig beste prøve blant disse 600 skal være under 1. promille krever en T-verdi på minst 4,7/5,4 noe avhengig av antall år-ringer. I dette tilfelle tilfredsstilles dette kravet for alle daterte prøver enten som gjennomsnitt av flere prøver eller som enkeltprøve. Chi- kvadratetest av Skeletons registrering av dataene er også tatt med. **Registreringsdata oppbevares hos undertegnede og kan oversendes hvis ønskelig.**

Framgangsmåte

Årringsdatering eller dendrokronologi er å fastsette hogstidspunkt og leveperiode for treverk. Det ble tatt prøver av treverket, og bredde av årringene ble målt og sammenlignet med en erfaringskurve/årringekronologi for aktuelt treslag fra samme område. Da prøvene er av gran, ble en årringekronologi under oppbygging av Johannes Heir for gran fra Steinkjer og omegn, benyttet. Den er kalt: Beitstad gran og omfatter årene 1355-2011. Bredden av årringene avhenger av alder på treet, skader, sykdom, tilgang på sollys, næring og vann samt vær og nedbør i vekstsesongen. For å få fram vekstvariasjoner avhengig av vær og nedbør og undertrykke variasjon avhengig av andre forhold, normaliseres dataene. Det finnes flere måter å gjøre det på. Her er Lars Åke Larssons metode benyttet: «Forhold til siste to års vekst».

Prøver kan tas på flere måter. Her ble det tatt boreprøver med tilvekstbor. Boreprøvene ble limt i spor i lekte pusset og scannet. Årringsbreddene for hvert år ble målt og lagret.

Datamaskinen beregner korrelasjon mellom måledata fra hver prøve og årringekronologien for alle mulige hogstår. En starter med 2015 og beregner for alle år tilbake så langt kronologien rekker. Det året som gir best korrelasjon er trolig hogstår. For å akseptere dette settes det krav til godt samsvar med årringekronologien ved at T-verdi bør være over 5,4/4,7 noe avhengig av antall årringer. Det gjøres også en visuell bedømming av resultatet.

***Årringer er registrert på PC med program: Coorecorder vers 7.7 november. 2013.
Analyseprogram: Cdendro vers 7.7. november 2013.***

Ytre årring mot bark er fra siste år treet vokste. Hogstidspunkt er selvsagt det tidspunktet treet har sluttet å vokse. Er det slitasje eller at ytre årring ikke er med i prøven, kan ikke hogstidspunkt fastslås, men en finner likevel ut noe om når treet har vokset.

Steinkjer 10. april 2016

Johannes Heir